Nr. 80. Anulu XXXI.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 28|16 Octobre 1868.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiscare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA.

Transilvani'a.

Brasiovu 25 Oct.

In sedinti'a din 19 Oct. cas'a deputatiloru din Pest'a sa a centralisatu justiti'a in Pest'a. In proiectulu ministerialu despre organisarea justitiei se afla unu feliu de decentralisatiune prin proiectarea de 8 curti apelative, in diverse departari pentru inlesnirea poporului; inse comisiunea resp. dietala a propusu numai dóue table judiciarie, una in Pest'a si alta in Muresiu Osiorheiu si cu tóte discutele lungi totusi se primi proiectulu comisiunei celu numai cu 2 tabule judiciarie, una in Pest'a, alta cea din Transilvani'a. Dupa o tacere circumspecta se plangu acum mai anteiu sasii, ca perdu judeciulu apelativu din Sibiiu prin concluselu acestu dietalu.

Dep. Bömches, cu tóte, ca se tiene de renegatu de catra si sei, totusi vodiendu perderea natiunala facù in dieta proponerea urmatória: pentru cá se inceteze prepunerea despre maghiarisarea sasiloru din Ardélu se decida camer'a, comea locuitorii din fundulu regiu se asiguréze in folosirea limbei loru garantata prin lege, si la regia tabul'a a Ardéiului se se respecteze limb'a judecatoriloru, cari se voru denumi din sinulu loru: in sensulu legiloru din 1791 art. XXXI si alu legiloru din 1847—48 I. VII, 5. VI.

Pentru apararea continuitatii dreptului sasiloru se scolà numai Michaiu Binder, votandu pentru proiectulu ministeriului, unde se sustienea si tribunalulu apelativu din Sibiiu. Éra pentru eternulu dreptu de a se respecta si romanculu intru inlesnirea administratiei dreptatii si dreptulu limbei la judecie nici pomena, ci propunerea comisiunei s'a primitu cu mare maioritate.

De aci se plange „H. Ztg.“ Nr. 253, ca cu acésta decisione ar' inceta simpleminte dreptulu fundamentalu alu nationei sasesci, fara cá se se fi intrebatu, celu pucinu, natiunea sasésca cá stare, si apoi intréba: Cu ce neamu facutu noi vinovati cá se tracteze maghiarii cu noi asia.

Apoi resonéza, ca inca artic. de unione nu e facutu si intru acela trebue mai anteiu se se fiptece principialminte decidetze pentru administrati'a justitiei in sasime, dar' inainte de a se face articulu nu póte avé locu modificarea administrationei jostiti in Ardélu in puteres legiloru sustatorie; ér' man'a libera e absolutismu. —

Cau's'a nationalitatiloru in Ungari'a

a inceputu a esi la ordinea dilei, dupa cum prenunciaseramu. In desbaterile comisiunei respective deputatii serbi Branovaczky si Miletits in adeveru, ca parasira ulteriórele pertractari ale comisiunei, indata ce se primi proiectulu lui Horváth si Kerkapolyi de base a desbaterei. Romanii n'au fostu de facia, voru fi inse in camera, unde afara de impresiuni, despre conscliinti'a de dreptu pentru informarea opiniunei publice, altu resultatu n'are prospectu a se poté castiga. — Proiectulu natiuniloru din Ungari'a pentru regularea si asecurarea natiunalitatiloru si a limbeloru e multiamitoriu, dar' póte ca nici se va primi a fi citit in dieta, fiindca maioritatea camerei nu vre se cresteze nou proiectu, care asecura nationalitatea, ci numai pe alu seu, care lasa usi deschise la unitatea séu unificarea ór' contopirea tuturoru pretensiuniloru in ceanulu complecsului, cá nime se n'aiba dreptu de pretensiuni, ci se conteze numai la grati'a executoriloru legei. — Indesiertu striga serbiloru tradare, ca nu iau parte la desbateri, pentruca dicu ca proiect. maioritatei e numai o satirisare a pretensiuniloru nationali si concede numai, unde si ce nu póte opri, inse totu numai in forma de gratia, pe catu se voru in dura, dar' nu in form'a de dreptu legalu, pe basea caruia se poti apera vreo pretensiune. — Acésta e multiumirea nationalitatiloru, cu care stetera inainte unii pana acum. —

Cine crede vorbeloru de claca?

„Romanulu“ publica memorialulu, pe care lu dedera in an. 1860 dd. Klapka, Kossuth si Teleki fostaloi Domnu Cuza, in care dicu, ca aceste dóue natiuni avendu una si acessi sórte suntu avisate a se apera, si ceru ajutoriu dela Cuza pentrucá se apere pe maghiari si pe romanii austromani de apasarile Austriei, si pentru a convinge pe Cuza, ca voru respecta pe nationalii din Ungari'a, ei oferescu urmatóri'a garantia de drepturi nationali:

„Marele principiu alu egalitatei nationalitatiloru si-a limbeloru a fostu deja adoptatu de catra diet'a nóstra din 1849. Acestu proiectu nu contiene decatu deavoltarile acestui principiu, asupra caror'a suntemu toti in intielegere; éca principalele desvoltari:

1. Fiscare comuna va otari ea insasi, care va fi limb'a sa oficiale. In acésta limba ea va face se se redacteze procesele verbali ale siedintieloru sale, reportariile si adresele sale comitatului, petitiunile sale catra guvernu si catra dieta. Fiscare comuna va decide, afara de acésta, care va fi limb'a invetiamentului in scólele sale.

2. Fiscare comitatu va otari asemene cu maioritatea votoriloru, care va fi limb'a sa administrativa. In acésta limba elu va dresá procesele sale verbali si protecólele sale, si va corespunde cu guvernulu si totu in acésta limba si voru fi espediuite decretele si respunsurile guvernului.

3. Membrii dietei ungaresci se voru puté servi in discutiunile parlamentarie cu ori care din limbele tierei.

4. Legile voru trebui se fia promulgate in tóte limbele adoptate de catra comitate si comune.

5. Toti locuitorii tierei se voru puté associá in libertate in interesulu nationalitatiloru loru respective, ori cari aru fi, in mari comunitati nationali; se voru puté organisá cum le va placé; voru puté convocá intruniri mai multu séu mai pucinu numeróse, se institue adunari periodice prin delegatii loru. Ei voru puté asemene se'si numésca capi nationali, pe cari ii voru numi Voivodi séu Hospodari séu cu orice altu nume voru voi.

6. Comunitatii loru nationale ei voru adauge, déca acést'a le convine, guvernulu bisericei si scóleloru loru. Ei voru puté numi in libertate pe capii loru eclesiastici si se le dè, déca voru gasi ca este bine, titlulu de patriarchi de mitropoliti séu orice altu titlu.

7. Ei voru puté face statute in privinti'a organisarei catu si-a administrarei associationiloru, si-a tuturoru interesseloru loru, statu nationali catu si religiése.

8. Statulu nu le cere decatu unu lucru, publicitatea deliberariloru si tuturoru actelorn loru. —“

„Principe, proiectulu in cestiune, despre care v'amu datu o scurta aratare, admite cá diferitele poporationi ale Ungariei si ale Transilvaniei se póta avé — séu relativu la cerintiele nationali séu relativu la totu ce privesce desvoltarea prosperitatei loru, inca si alte doriotie decatu cele, la cari se reporta acésta lucrare, ci cari au fostu póte scapate din vedere numai, pentruca nu cunóscemu. Proiectulu mai esprime inca convingerea, ca in tóte aceste privintie, Ungari'a va consimti la totu acesea ce unu frate póte cere intr'unu modu ecitabile unui frate.

Impartimu toti acésta convingere, si promitemu a intrebuintiá in acestu sensu tóta influinti'a nóstra.

Éca, Monsiniore, principiele pe care rugamu pe Alteti'a Vóstra se binevoiti a le privi cá ale nóstre si cá acele ale tierei pe care o representamu. Aceste principie sunta deja cunoscute in mare parte in Franci'a, in Engliter'a, in Itali'a: Binevoiti a ne ajutá se le aducemu la cunoscinti'a celoru pe cari 'i interesa mai particularminte.

Evenimentele grabescu. Este vorb'a de sórtea concetatieniloru nostri din rasa Vóstra. Totadéun'a acele lamuriri, cari voru parveni prin intermediulu Vostru voru paré cele mai pucinu suspecte poporatiunilorn nóstre Romane. Invétiai-i, Principe, a ne cunósce statu in interesulu Vostru catu si intr'alu loru si intr'alu nostru.

Pres'a dela Bucuresci ne-ar' puté face nisce servitia imense, tractandu cestiunes ungurésca din punctolu de vedere alu adeveratelorn interese ale Principatelorn-Unite, si facundu, prin urmare, se intieléga locuitorii nostrii romani catu de solidare este cas'a loru cu a nóstra.“ scl.

Asteptamu cu sete dela soliditatea caracterului d. gen. Klapka, cá se convinga lumea, candu va apara in camera drepturile nationalitatiloru, cumca de atunci si pana acum n'au suferitu nici o metamorfosa principiele de susu spre angustarea, ci numai spre largirea libertatii comune. —

Revista despre universitatea sasa.

Diurnalele maghiare, cu deosebire „K. K.“, lea adesseori preste pitoru diurnalele germane, cari imputa deputatiloru sasesci la universitate, ca se porta pre genali facia cu comesulu prov. si apoi tocma din contra afla „Kr. Z.“, ca deputatii in cas'a reformeloru ar' fi chiaru si remtenti, si propune, ca universitatea confundata in interesu propriu potredu ar' trebui desfiintiata, luandose inainte o nóua alegere provisoria a deregatoriloru, si pe basea unei nóue ordine de alegere prov. se se chiame o nóua universitate, care se'si de parerile despre reformele necesarie. Regimulu se ingrigésca numai cá universitatea de acum se'si finésca negotiele economice si apoi se se tramita a casa. De aci incolo „K. K.“ registréza pecatele si imputa sasiloru vechi, ca suntu unu genu de omeni orbiti de domnirea birocratica, care ar' trebui data diosu din infiintí'a ce o are asupra poporului, pentruca ei suntu servitorii absolutismului Bachianu si Schmerlingianu, si ori catu au tremuratu, cu pucinu mai inainte, pentru pacatele loru, devenira acum ér' aroganti prin tractarea cea mare-animósa a ministeriului, ca-ci chiaru deputatii confluentiani au aruncatu emisulu ministeriului de interne, care i perstringea, simpleminte intre maculaturile archivului; si unii din ei scriu si articuli acitatori, contandu la ajutoriulu celoru 40 milióne germani, cari cu departare de 2 dile s'au mai apropiatu de ei, si prin acésta iritéza pe poporulu celu bunu sasescu, ei inspira ura in contra natiunei maghiare si a constitutiunei ei signiate cu juramentulu regescu si cu acésta mana ap'a pe mór'a dacoromanilorn maghiarofagi. De ce se mai sufere regimulu si mai incolo acestu jocu daunatiosu alu sasiloru vechi, pentruca ei suntu numai tramisii unoru comunitati si magistrate rugitore. — Aproposu cu acésta vorba alui „K. K.“ aduce „Presse“ din Vien'a intr'o corespondintia din Pest'a o scire sigura, cumca in ministeriu se prelucra o institutiune nóua municipala pentru sasime, si inca pe basea determinatiuniloru din 1848, cum mai incepuse in 49 comisariulu Moises Berde, care siede astadi cá consiliariu in ministeriulu de interne. La acele „Kr. Z.“ consiliaza pe deputati, cá se intielésca lucrarile, nu cumva ei se devina in fine de prisosu. —

Congresulu bisericescu romanu gr. or. in Sibiiu.

(Urmare.)

In sed. VIII d. Borlea pune pe mes'a congresului unu proiectu de resolutiune pentru intrebuintiarea limbei romane cerendu a se pertracta cu urgintia, care venindu la ordine se si primesce cu bloc. Speramu, cà o vomu citi.

D. d. Alduleanu presenta petitiunea repres. beser. dela St. Nicolae in Brasiovu catra congresu, prin care se cere modificarea unoru dispusetiuni din regulamentulu d. 1864 cà nepracticabile. Mai asterne unu proiectu de statutu pentru efor'a gimnasiului gr. or. rom. precum si unu proiectu de statutu pentru infiintiarea unui fondu de pensiune pentru profesorii dela gimnasiu si scolele normale gr. or. romane din Brasiovu. Tote aceste petitiuni se predau comisiunei de 27.

D. Babesiu presenta alta petitiune a dep. congresului din dieces'a Temisiórei, care cere unu consistoriu diecesanu in Temisiór'a sub episc. aradana. Se da la comisiunea petitionaria.

D. Popea asterne totu in privinti'a obiectului amintitu de diu dep. Alduleanu o petitiune din partea profesoriloru si a altoru cetatieni cà membri ai sinodului parochialu dela bisericele din Brasiovu cu hramulu St. Nicolae si Sant'a Treime, inse in directiune opusa cu cea presentata din partea dlui dep. Alduleanu, cu acea rugare, cà se se ie in considerare, si propune, cà alaturandause langa cea pr. de diu dep. Alduleanu se se predè comisiunei de 27 (se primesce).

Dupa acésta se primesce la desbatere **statutulu organicu**, lucratu de comis. pe basea proiectului mitropolitului.

In decursulu desbateriloru statutului d. dep. Alecs. Mocioni vorbi forte cu resonu pentru introducerea votului directu democratico la alegerile membriloru congresului din mai multe privintie si cà se se dedè si romanulu cu apucaturile representative.

D. dep. Alduleanu pledéza pentru alegeri indirecte, si la votare nominale se primesce propunerea d. Dr. Mocioni cu 52 in contra la 29 voturi din 81 presenti si 8 absenti. In „Federatiunea“ se plange cineva, cà s'ar fi primitu votulu indirectu, adica cà numai alesii dol 3 ai comuneloru se mérga a alege pe deputati, si nu deadreptulu. In „Tel. Rom.“ s'au primitu alegerile directe.

Literae Fundationales.

Ego, etiam infrascriptus, Archi-Episcopus et Metropolita Albo-Juliensis **Alexander Sterca Siulutiu** praesentium mearum Literarum virtute et tenore, sequentem perpetuo valituram, irrevocabilem et sub incorrendo anathemate, et divina indignatione a nemine, sub nullo praetexto, aut titulo violandam, aut immutandam, vel transformandam, in favorem et sublevamen viduarum pauperis cleri, et Juvenum popoli Nostri Romani, specialiter ad hanc Almem AEpplem et Metropolitanum Archidioecesim Albo-Julienem, aut ad Gr. Cath. Religionem in Transilvania pertinentium, aliorumque piorum Institutorum facio fundationem in Nomine „Patris, et Filii, et Spiritus Sancti!“ Amen.

Pro basi fundamentoque, et perpetua scaturigine huius meae Fundationis irrevocabiliter et pro perpetuis temporibus testor, do, et dono, ac lego:

1. Omnia illa immobilia bona, cum omnibus ad haec bona appertinentibus rebus etiam mobilibus, quae Ego recentiori tempore ab Illma Domina Comitissa Marco-Pejacsevich, Nata Comitissa Hermina **Bethlen** in possessione **Spring**, inclito Comitatui Albae Inf. ingremiata, Nominali Summa: Nonaginta sex millibus florenorum Monetae Conventionalis in Obligationibus Urbarialibus emi, quae in reali pecunia et summa in Obligationibus Urbarialibus, ad praesentia temporis pecuniae Coràsm et Valorem reducta: Quinquaginta septem millia efficiunt — prout legitime die 3-a Aprilis 1861 confectus Contractus uberius indigitabit.

2. Ut haec bona tantoplus fructifiosre possint in Instructionem horum bonorum testor, do, et dono, legoque omnia pecora mea cornuta, ut pote: boves jugales, juvencoa, vaccas lactiferas et juvencas, item bubalos et alia pecora et pecudes, uti sunt, oves, porci, et omnes equos et equas, hinnulosque et admissrios, qui post mortem meam tamquam mea proprietas supermanerent, et existerent, exceptis iis, quae Ego specialiter adhuc vita mea durante alicui dedissem, vel donassem, vel ultimo meo diversoque Testamento legassem, quae si necessaria omnia ad dominii Spring ducendam oeconomiam, et Instructionem non essent, convertantur in pecuniam, quae adjungatur reliquo capitali, ut fructificet.

Pari ratione in Instructionem horum bonorum testor, do, donoque et lego omnia Instrumenta mea oeconomica, quocunque nomine ea vocentur, quae post mortem meam superexistenterent, et ad meeam meam reliquiariam pertinerent, ut pote: aratra, carrus, occas, item omnia ferrea fossilia instrumenta, nec non omnia vacua vasa vinitenentia maiora, et minora quocunque nomine vocata, et insignita essent, etiam quae Balasfalvae, vel ubique in dominio Balasfalvensi reperirentur. Soapte intellecto eo, quod illa instrumenta oeconomica, et vasa ad cellarium pertinentia etiam vino plena, quae in Spring habeo, cum omnibus naturalibus, et frugibus, quae morti meae superresiduae manserint, ad instructionem horum bonorum pertinere debeant.

3. In auctionem huius meae Fundationis testor, do, donoque et lego:

a) Omnem meam pecuniam, sive ea in paratis, sive in obligationibus esset, quae post mortem meam, detractis funebralibus expensis, et servitorum salariis et mercedibus, aliisque debitis expensisque nefors semet exerentibus, item iis legatis, quae aliquibus personis, vel in alios fines, ultimo meo testamento facerem et darem, substantiae meae pecuniariae superesse posset.

b) Insuper lego et testor omnes illas taxas urbariales quibus mihi Cives, sive incolae oppidi nostri Balasfalva, inde a tempore denominationis meae in Eppum Fagarasiensem, hoc est a 28 Novembris 1850 usque in hodiernum diem, titulo taxae urbarialis, pro fundis domorum nostrum, et tenutis allodialibus dominio AEppli Blasiensi debitis, et nondum solutis, tenentur. Quam summam taxalitiam, si Ego eam eruere, et in paratis eam transponere non possem, sedolo et serio curabit Successor meus et Capitolum Metropolitanum usque ad unum crucifixum eam, tamquam de continuo contumacibus, et solvere renuentibus, via etiam legali eruere, et huic Fundationi adjicere. In perpetuo remisso tamen illo restanti debito miseris viduabus, et vere pauperibus colonis.

A.

De manipulatione, et pertractatione huius Fundationis in genere.

§ 1. Haec superius indigitata bona immobilia, et capitalia fundationalia exclusive administrabunt, et pertractabunt semper, et exacte secundum voluntatem meam et in pium finem in hoc fundationali Literario Instrumento expressum, Successores mei Metropolitae Albo Julienses cum suo presbiterio, sive Capitulo Metropolitano, adhibitis semper in Consilium etiam e Laicis Viris Nationis Nostrae Romanae in dignitate, vel officiis eminentioribus, uti sunt: Consiliarii vel Secretarii Gubernniales, Assessores Tabulae Regiae, Supremi Comites, vel Judices, aut V.-Comites Comitatuum etc. etc. Constitutis; ita tamen, ut inspectio et protectio — pro qua hisce humillime exoratur — maneat semper penes Sacratissimam Suam Caes. Reg. et Apostolicam Majestatem, et penes Excelsum Caes. Reg. Gubernium Transilvanicum, cui omni anno rationes submittere, imo etiam Clerum desuper, et maxime, cum scire desideraret, certiorem reddere, Successores mei cum suo presbiterio sive Capitulo, obstricti manebunt.

§ II. Praespecificata bona immobilia, et capitalia fundationalia successores mei metropolitae cum metropolitano suo presbiterio, sive capitulo et cum praememoratis viris laicis illustrioribus ad confessionem et nationem nostram pertinentibus ita manipulabunt, ut post mortem meam puros proventus de immobilibus bonis, et interusuria de capitali pecuniario, in obligationibus vel vero parata pecunia praevium in finem a me legatis, et transpositis obvenientia, sollicite et solerter curabunt, ut de tempore in tempus, et de anno in annum, imo etiam de dimidio anni statim elocent, et redigant in capitalia eo usque, donec capitale exurget, et augeretur usque 250.000 fl. ducenta quinquaginta millia florenorum in valuta austriaca, et eo usque nulli et nemini aliqua pensio vel stipendium dari poterit ex proventibus, vel interusuriis memoratorum superius immobilium bonorum et capitalis — soapte intellecto eo, quod si divina gratia superstitem me conservare dignabitur, et proventus memoratorum fundationalium bonorum, interusuria ab hoc fundationali capitali obvenientia, semper ego sine omni obstaculo et impedimento percipiam et de iis libere ad bene placitum meum disponam, et dispensabo.

§ III. A regula § II. superius facta, excipiuntur ii, quibus ego nominanter, aut per hoc fundationale instrumentum, aut per separatum aliud meum testamentum, vel condicillum, dari pensiones aut stipendia, statim post mortem meam vellem et disponam; talibus enim, etiam antequam fundationalis summa exurgeret ad capitale 250.000 fl. v. a. prout superius dictum est, statim post mortem meam assignatas per me illis applacidatas pensiones, vel stipendia, ex puris proventibus bonorum fundationalium vel ex interusuriis capitalis fundationalis exsolventur, secundum declaratam, vel declarandam meam voluntatem.

§ IV. Postesquam modalitate superius § II exposita, et indigitata, e proventibus, legatorum immobilium bonorum, et ex interusuriis legati, et transpositi per me capitalis pecuniarii fundationalis, excreverit ad summam biscentum et quinquaginta millis florenorum in val. austr. — 50.000 fl. idest: Quinquaginta millia florenorum in valuta austriaca segregabuntur ad formandum ex iis, et ex puris proventibus dictorum immobilium bonorum deinceps quoque provenientibus, aliud novum capitale, quod iterum modalitate § II. expresse indigitata manipulabitur, interusuriaque ex hoc novo 50.000 fl. v. a. capitali de tempore in tempus, et de anno in annum, imo etiam de dimidio ani, in dimidium annum obvenientia, huic novo capitali quinquaginta millium florenorum val. austr. aggregabuntur, donec etiam hoc novum capitale ad 250.000 fl. idest: ducenta quinquaginta millia florenorum val. austr. accreverit, et exsurexerit. Quo facto et obtento 50.000 fl. in v. a. ex hoc etiam novo 250.000 fl. v. a. capitali iterum segregabuntur, et in aliud tertium, et novum capitale convertentur; et sic in infinitum, donec libuerit, porro quoque de tempore in tempus modalitate § II expresse indigitata, omnia nova unum ex alio exsurgentia capitalia pertractabuntur, et manipulabuntur, donec omnia haec capitalia, hac modalitate unum post aliud conflata, et in unam eandemve massam conjuncta, ultimario et ipsa plurium annorum ad plures etiam milliones florenorum multiplicari, et augeri valebunt, quae certe post patientiam aliquot annorum pauperi clero, et populo nostro romano — cui exigua summa in praesenti, vel nihil, vel certe exiguum, et disparibile, insensibilique ferre posset adjutorium — maximam dotationem, et felicitatem adferre possent.

Qua modalitate residua et de tempore in tempus dicta hac modalitate ad 200.000 fl. val. austr. conflanda stabilia capitalia manipulentur, et interusuria eorum, quando et in quem finem converti debeant et possint? explanabitur, et specifice indigitabitur inferius § is IX XXIII et XXIV.

§ V. Capitalia huius meae fundationis deponantur in cassa status, sed si etiam una et simul pertractarentur, nunquam tamen commisceantur cum capitalibus aliorum fundationum huius A-dioeceseos scilicet cum fundatione Babiano-Ramontiana, vel alia simili, sed semper distincte et sub nomine „Fundationis Alexander St. Siulutianae“ manipulabuntur, et administrabuntur, efficientque diversam fundationem.

§ VI. Ut proventus ex immobilibus bonis fundationalibus, et interusuria a capitalibus pecuniariis in obligationibus existentibus, obvenientia statim fructificarent, et fundamnum fundationis diu non exhaereret, metropolitae successores mei cum suo presbiterio sive capitulo, et cum praefatis illustrioribus viris laicis e gente nostra romana, modalitate superius § 2. indigitata, sedulo curabunt, ut illa et apud privatos erga hypothecam — quae non in aedificiis, sed potius in agris; et foenetis interusuria legalia, vel saltem 5% post mutuatum summam reddentia constare debebunt — triplum capitalis ex mutuo datae summae efficientem, elocabuntur, vel potius, si pro ratione temporum magis expedire videretur, statim emantur obligationes status 5% quinque procento interusurium reddentes.

§ VII. Nec hoc quidem praetermittendum censui, ut cum pecunia devalvationi, et obligationes, tamquam materia papiracea, multis periculis, et temporum vicissitudinibus valde obnoxiae sint; si operae pretium et magis expedire successores mei metropolitae cum suo presbiterio, sive capitulo, et cum praefatis laicis viris viderint, et sine notabili decurtatione proventuum, quos obligationes sive status, sive urbariales proferunt, fieri potuerit; obligationes

postquam capitalia in obligationibus successu temporum, in plura centena millia excrescerent — convertantur in paratam pecuniam, et illa pecunia emantur bona immobilia, quae quidem — uti § 6. superius dictum est — non multa aedificia magni pretii, et exiguum vel nihil fructificantia, sed potius in onus cedentia, continent; sed tanto plura fructifera prata et fundeta, pinguesve agros complectantur, quorum annus usus fructus redderet saltem 5 peto capitalis in iisdem illocati, et quae — si possibile fuerit — in proxima vicinitate, vel saltem non procul a bonis fundationalibus in Spring existentibus dissita esent.

§ VIII. Quando in manipulatione et administratione huius fundationis meae, vel circa collationem beneficiorum et stipendiorum, atque pensionum sequenti § IX. indigitandarum inter futuros meos successores metropolitas Albo-Julienses, et eorum presbiterium, sive capitulum, et adhibitos illustriores laicos viros, aliqua differentia, et diversae opiniones orirentur, in talibus casibus negotium semper pluralitate votorum decidetur; in qua decisione successores mei metropolitae Albo-Julienses habebunt quatuor vota, et singulum individuum ex presbiterio, sive capitulo metropolitano Blasiensi, et ex adhibitis laicis viris, unum possidebit votum, ita tamen ut si extraordinarie evenerit, ut vota presbiterii, sive capituli metrop. aequalia essent, eorum votis, qui cum successoribus meis AEppis Albo-Julienshus idem sentirent, negotium debeat decidi, et effectuari votis in eadem sententia et opinione cum successoribus meis metropolitis Albo-Julienshus stantium.

B.

De manipulatione et pertractatione huius fundationis in specie.

§ IX. Postquam proventus, et interessuria testatorum, datorum, donatorumque et legatorum a me in hanc fundationem superius in praefatione huius instrumenti fundationalis specificata sub Nr. 1, 2, et 3 bonorum immobilium, et capitalium, modalitate § II. superius indigitata, post mortem meam proventibus et interessuriis inde provenientibus de tempore in tempus et de anno, imo etiam de dimidio anno in dimidium annum, inomisse in capitale fructificaturum convertendis, ad 250.000 fl. v. a. summam excrevérint; et postquam ex hac summa quinquaginta millia florenorum in v. a. in novi capitalis constationem — pronti superius § II. et IV. oberius dictum est — segregabuntur, et reponentur; deinceps ex residuo illo ducentorum millium florenorum in v. a. capitali exsurgens omni anno 10.000 fl. v. a. sive: decem millium florenorum in val. austr. interessurium, successores mei metropolitae Albo-Julienses cum suo presbiterio sive capitulo, et cum adhibendis praedictis viris laicis illustrioribus religionis et nationis nostrae romanae, sequenti, nunquam et nullo sub praetexto violabili, aut permutanda modalitate, in designandos inferius fines, et in individuas ac personas erogebunt, dabunt, et distribuent, et quidem sequenti modo:

1. Quod si sacratissima sua caes. reg. et apostolica Majestas ad vacantia canonicalia stalla huius metropolitani presbiterii sive capituli, etiam e connubiato clero, aliqua individua, omnibus aliis qualitatibus, et dotibus ad canonicatum gaudentia dignaretur denominare et promovere — quod secundum canones, et Apostolicam ecclesiae orientalis perpetuam disciplinam, non modo aequum est sed etiam justitia id exigit — praesentium virtute titulo annuae pensionis, pro duabus viduabus canonicorum metropolitani capituli Blasiensis nefors existentibus lego et fundo octingentos florenos in v. a. id est pro singula vidua annue: quadringentos idest: 400 fl. in v. a. quibus in casu viduitatis earum e proventibus bonorum immobilium fundationalium, et ex interessuriis capitalis per me legati, etiam antequam illud ad summam § II et IV-a indigitatam excresceret, statim pensiones decursivis in ratis exsolvantur universim octingentos florenos valoris austriaci . . . . . fl. 800

Quoad dandas vero Nr. 2 usque 17. indigitatas et specificatas pensiones viduales, stipendia, salaria, et alia pia legata strictissime semet successores mei cum suo presbiterio et Capitolo et cum adhibendis laicis Viris in altioribus officiis publicis constitutis, accomodabunt inviolabili dispositioni meae superius § 2, 3, et 4-a expressae, et ita tantum, postquam capitale ad 250.000 fl. v. a. excreverit, atque in novum conflandum capitale 50.000 fl. v. a. segregabuntur, e residui 200.000 fl. v. a. Capitalis interessuriis distribuentur, dabuntur et conferentur.

2. Pro tribus viduabus vicariorum forsneorum, aut decanorum, aut actualium archidiaconorum, in praecipuis urbibus vel celebrioribus Transilvaniae, ad hanc archidiocesim pertinentibus locis, nominanter in Fogaras — Cibinii, Claudiopoli, — Albae-Juliae sive Carolinae — Maros Vasarhelyini, Thordae — Abrudbanyae nefors existentibus, lego singulae annuatim 300 fl. in v. a. universim 900

3. Pro tribus viduabus vicearchidiaconorum praecipuorum, et locis principalioribus constitutorum et benemeritorum pro singula vidua annuatim 200 fl. v. a. universim lego sexcentos fl. v. a. . . 600

4. Pro quatuor viduabus praecipuorum et optime meritorum parochorum singulae à 150 fl. v. a. lego universim sexcentos 600

5. Pro quatuor viduabus parochorum locorum et sortis mediocris et inferioris, singulae annuatim 100 fl. v. a. universim lego quadringentos 400

6. Lego et fundo 3 stipendia pro tribus optimae spei, et classem eminentiae ex omnibus, aut saltem ex maxima parte studiorum habentibus, vere pauperibus juvenibus, qui Jura, aut medicinam extra patriam, in aliqua monarchiae sustriacae — vel etiam in exteris provinciis, si id cum speciali indulto benigni nostri regiminis fecerint — studere et absolvere cuperent, singulo juveni annuatim 400 fl. v. a. in universa summa pro 3 juvenibus: mille ducenti floreni v. a. 1200

7. Pro duobus optimae spei, et classem eminentiae ex omnibus, vel saltem ex maiori parte studiorum habentibus juvenibus qui extra patriam ubicunque in loli publico instituto metalurgiae (Schemnitz) technicae, pedagogiae, et realium artium (scientiam) sibi comparare studerent, lego et fundo pro singulo annuatim 300 fl. v. a. universim sexcentos florenes v. a. . 600

8. In sex stipendia pro sex optimae spei et classis — uti superius est: juvenibus, qui studia juridica in caes. reg. academia Cibiniensi, vel alibi in patria absolvere cuperent, singulo annuatim 200 fl. v. a., universim mille ducentos florenos v. a. 1200

9. In sex stipendia, pro sex pauperibus, sed optimae spei et classis juvenibus in superiori gymnasio Blasiensi, aut etiam alterius loci gymnasio catholico, vel (si sufficientem vel excusabilem causam propter pauperiatem, vel nimium loci a paterna habitatione distantiam, haberet, praesuppposito etiam eo, quod suam religionem inviolabiliter conservet, et frequentet,) etiam in graeco-non unito, vel etiam acatolico, in aut extra patrium studentibus singulo annuatim 100 fl. v. a., universim lego sexcentos fiinos v. a. 600

10. In octo stipendia pro octo pauperibus juvenibus in inferioribus gymnasiis — superius positione 9 nominatis — studentibus pro singulo lego 60 fl. v. a., universim: quadringentos octoginta florenos val. austr. 480

11. Uni professori, qui in seminario archidioecesano Blasiensi clero juniori, purum ecclesiae orientalis catholicae antephotianae, vel quam ecclesia orientalis, ante concilium Florentinum — in quo ritus et disciplina eius e pactis assecurata fuit — tenuit — et patres nostri etiam post initam S. Unionem inviolabiliter custodierunt, jus canonicum et disciplinam ex professo traditurus est, in annuum salarium dabuntur 400

12. Uni professori, qui aeque in seminario nostro archi-dioecesano Blasiensi clerum juniorem in ritu et cantu instructurus est, in annuum salarium dabuntur 400

13. Uni qualificatae foeminae, quae in scola puellarum Blasiensi, foemellas, sive puellas rite instruat in omnibus maxime necessariis foeminarum artibus, in scientia etiam coquinali, hortulana etc, item in religione, historia biblica, et aliis, quas superioritas pro foemellis necessarias judicaverit, dari annuatim titulo salarii volo 300

14. In comparationem librorum pro exigenda dioecesana vel seminaristica bibliotheca locali omni anno dabuntur . . . 60

Nota bene. Hi libri semper e consilio et sententia successorum meorum cum suo presbiterio sive capitulo comparari debent; habita semper praecipua reflexione ad bonos auctores, et necessaria, ac optima opera lingua nostra romana edita.

15. In praemia eminentium studentium in gymnasio superiori et inferiori Blasiensi dabuntur omni anno 60

16. Pro 20 liturgiis in salutem et refrigerium animae meae, meorum patrum, fratrum ac aliorum consanguineorum meorum diebus infrius § XXII. specificandis, in locis et diebus omni anno celebrandis, hisce lego et testor 40

17. Ecclesiis Bistriensi et Szilágy-Somlyoviensi, quibus ego praefui pastor animarum per plures annos, nec non ecclesiae Abrud-Bányensi, ubi parentes et alii consanguinei mei pie in domino quiescunt, singulae ex praefatis ecclesiae titulo dotis omni anno perolvendae, hisce assigno, et dari volo 50 fl. v. a., universim omnibus centum quinquaginta floren. 150

in summa summarum 8790

Quidquid autem ex interessuriis capitalis 200.000 fl. supra praespecificatae solutiones, vel etiam annualem contributionem regiam de illis interessuriis pendendam, aut alias inevitabiles expensas, abundaret, aut supermaneret, id totum in auctionem confiandi novi capitalis (§ II et IV) convertator.

§ X. Si juxta reservationem § III. superius factam contigeret, ut Ego aliquibus viduabus ex consanquineis etiam meis, vel aliis in alio testamento, aut condicillo ex hac fundatione pensiones annuae statim post mortem meam eis dandas aplacidarem, hae pensiones post mortem illarum personarum, quibus assignatae erunt, non transibunt ad illarum posteros, sed redibunt in emolumentum, et augmentum huius fundationis, et pensionum, ac stipendiorum § IV. et IX. commemorstorum.

(Va urmá.)

UNGARIA. (Dietal.) In siedinti'a din 21 Oct. a casei deputatiuru se decide cu unanimitate statorirea liniamintelorn cardinali ale sistemului procedurei civili, precum urmézа:

cá se se introduca publicitatea deplina,

cá in locuiu manipulatiunii decretale se se introduca manipulatiunea archivaria.

Principiulu alu treilea, care sustiene, cá judecatile curenti fara escepliune, se se póta apelá la forulu alu treilea intra dominium, a produsu una disputa infocata.

Nic. Szabó propune motiunea urmatória: Nu se póte aprobá, cá tóte judecatile, fara escepliune, se se póta apelá la forulu supremu (alu treilea), ci fiindu judecatile forului primu si alu doilea consunatorie, are se urmeze écsecutiunea. Deci §§ 287 si 345 suntu a se modificá in intielesulu acest'a.

Min. just. Horváth spriginesce propunerea lui Szabó, pentruca concediendu apelarea la forulu supremu in contra sentintieloru consunatórie ale celoru dóue foruri inferiori, amu dá votu de neincredere acestoru dóue judecatórie, si amu statori, cá numai sentinti'a forului supremu se aiba valore. Cas'a se dechiara pentru motiunea lui Szabó.

Medanu substerne o modificatiune, in sensulu careia partile numai atunci se fia silite a se representá prin unu advocatu, candu ele nu aru fi capace a se representá pre sene. Cas'a primesce in principiu proiectulu procedurei civili. —

— (Uniunea Transilvaniei.) Foiele ungaresci spunu, ca ministeriulu ungaresu este gat'a cu proiectulu de lege relativu la „ecsecutarea uniunei“ si ca nu preste multu iu va substerne dietei. Intr'o conferintia ministeriale, la care au luatu parte ministrii Wenkheim, Miko si Horváth se se fi otaritu stergerea guvernului Transilvaniei si infiintarea unui comisariatu regescu. Toti oficialii dela guvernulu aminutu au primitu indrumarea, se'si substerna catu mai curendu documentele despre servitiulu si capacitatea loru. „Fed.“

Cronica esterna.

Nesce pareri despre situatiune publicate in „N. Frbl.“ din pén'a unui politicu germanu, care se intórce in cercurile regimelui din Pariau, se cetescu acum prin tóte diurna-

lele. Politicului mi descopere, ca Galiti'a nu o a se considera că o provincia austriaca, ci că o parte si că trunchiulu Poloniei viitória, ea ar' trebui organisata că se póta sprigini cu resultatu bunu lupt'a viitória pentru restituirea intregei Polonie; poporului austriacu se i se predice pe tóta diu'a si pe facia, ca reformele interne nu se intreprindu pentru sustienerea cea cu totulu imposibila a vechiului statu imperatescu, ci numai pentrucă se póta imputeri pe Austri'a la deslegarea problemei viitórie de a restatori Germani'a si a respinge pe Prusi'a. „Germani'a se infiintiaza de sigura si inca in scurtu; intrebarea e numai, ca óre prin Austri'a or' Prusi'a. Déca Austri'a abdice de deslegarea acestei probleme, apoi Bismark e pop'a ei, care indata ce va castigá concesiuni liberali dela regele, a si castigatu tóta Germani'a sudica. Ce va fi atunci la cea d'anteia lovitura cu Austri'a cu greu se póte calcula. — Ungarii suntu resoluti pentru ori ce potere, care li ar' da o protectiune tare in contra Rusiei. Asta o potu face germanii, nu inse Austri'a cu duéman'a Prusia in spate. Apromite Germani'a unita, ca va fi liberala si i va respecta nedependinti'a si constitutiunea, atunci ei maghiarii se intorcu dela Viéu'a la Berlinu, tienendu pe iubitulu seu Franz Josef pentru sine in Bud'a".

In obiectulu resbelului scrie politicului meu, ca Austri'a numai o vórba energica se vorbésca, pe care Prusi'a se o intempine cu opunere, atunci Franci'a trebue se tiena partit'a Austriei si se ecsecuteze ea totulu si atunci, candu Austri'a n'aru scóte nici unu regimentu la lupta. Pusetiunea presenta inse nu se póte indelungu tiené. Franci'a nu póte totu astepta pregatita de resbelu, pana candu va avé placere Austri'a se dè semnalulu. Franci'a cere franchetia si contielegere chiara séu in fine intréba numai interesele proprie si posiesce singura inainte, va se dica, ca Franci'a se va mesura mai anteiu cu Prusi'a, apoi se va intielege cu ea, că Franci'a se capete Renulu si Prusi'a Germani'a de sudu si Germani'a austriaca. Napoleonu se intielege cu Prusi'a si Rusi'a cum se impartiésca continentulu intre puterile primari ale rasei romane, germane si slave. Asta se póte fórte lesne cuprinde cu mintea. — Pana acum Napoleonu e pe partea nóstra; inse facundoise dificultate pré mare, in fine trebue se ne tememe de o diversiune, dice politicului.

De cumva Drouin de Lhuys va primi conducerea negótieloru esterne, atunci vomu sci, ca Franci'a a lasatu o pusetiune comunala fascia cu Austri'a. —

Parisu 21 Octobre. „Constitutionalele" dice: Suntemu fórte necredietori in privinti'a asertiuniloru, relative la ahantu'a Rusiei cu Romani'a; avemu nevóie de alta proba decatu corespondintiele diarieloru pentru a atribui Rusiei proiectulu de a face causa comuna, cu nesce revolutiunari cari, incapabili de a funda la densii o administratiune onesta si economa, cauta in afara unu alimentu pentru spiritulu loru aventurosu.

Diuariulu „Fraucia" resumandu tabloulu Europei, dice, ca pretuindine stabilitatea Europei ofera neodihna, si termina demonstrandu, ca nu prin resbelu guvernele europene voru puté esi din aceste greutati. —

Abreviatiunile romane.

(Urmare.)

A.

A. — Ab, ad, Aelius, aes, Achaia, Albinus, amicus, annus, ante, Apolum séu Apula, argentum, Augustus, Aulus, aurum, hoc, primus.

A. A. — Prima Augusta. — Achaia Augusta.

A. A. A. F. F. — Auro, argento, aere, flando, feriundo.

AB. — Abdicavit.

AB. AUG. M. P. XXXXI. Ab Augusta millia passuum quadraginta unum.

AB. AUGUSTOB. M. P. X. — Ab Augustoburga millia passuum decem.

ABN. — Abnepos.

AB. U. C. — Ab urbe condita.

A. CAMB. M. P. XI. — A Campodunо millia passum undecim.

A. COMPL. XIIII. — A Completo quatuordecim.

A. C. P. VI. — A capite séu a caput pedes sex.

AD. — Adjutrix.

A. D. Ante diem.

ADIVTR. — Adjutrix.

ADJECT H S. IX ∞. — Adjectis sestertiis novem mille.

ADN. — Adnepos.

ADQ. — Adquiescit séu adquisita in locu de acquisita.

A. D. X. K NON. — Ante diem decimum kalendarum novembris.

AED. II. II VIR. II. — Aedilis iterum, duumviris iterum.

AED. II. VIR. QUINQUE. — Aedilis duumvir quinquennalis.

AED. POT. II. — Aedilicia potestate iterum.

AED. Q. II. VIR. — Aedilis quinquennalis duumvir.

AEL. — Aelius, Aelia.

AEL. VIM. — Aelium Viminacium.

AEM. — Aemilius, Aemilia.

AG. — Ager, Agrips.

AIM. — Aemilius, Aemilia.

A. H. D. M. — Amico hoc dedit monumentum.

A. K. — Ante Kalendas.

ALAM. — Alamani.

ALB. — Alba, Albus.

ALB. FVC. — Alba Fucente.

A. M. AD. H. N. T. — Hoc monumentum ad heredes non transit.

A. M. A. F. C. M. XII. A municipio Aelio Foro constituta millia XII.

A. MILL. XXXV. — A milliariis séu ad milliaria triginta.

AN. C. H. S. — Annorum centum hic. situm.

AND. — Andesima.

AN. DCLX. — Anno sexcentesimo sexagesimo.

AN. II. S. — Annos duos semis.

AN. IVL — Annos quadraginta sex.

AN. N. — Annos natus.

ANN. LIII. H. S. E. — Annorum quinquaginta trium hic situs est.

ANN. NAT. LXVI. — Annos natus sexaginta sex.

ANN. P. L. M. X. Annos séu annis plus minus decem.

AN. P. M. L. — Annorum plus minus quinquaginta.

AN. P. R. C. — Anno post Romam conditam.

AN. Θ. XVI*) — Anodefunctus decimo sextov.

ANTIST. — Antistius.

AN. VRB. COND. — Annos urbis, conditae.

AN. V. P. M. II. — Annis vixit plus minus duobus.

AN. V. XX. — Annos vixit viginti.

AN XXV. STIP. VIII. — Annorum viginti quinque stipendiorum octo.

A. O. F. C. — Anno optimo faciendum curavit.

A. P. M. — Amico posuit monumentum.

AP. séu APP. — Appia, Appius.

AP. séu APV. séu APVL. — Apulum séu Apula, Apulensi.

APRODISIA — in locu de Aphrodisia.

A. P. R. C. — Anno post Romam conditam.

A. P. V. C. — Anno post urbem conditam.

APUD. L. V. CONV. — Apud lapidem quintum convenerunt.

APVL. — Apulum.

AQ. — Aquae.

AQVI. — Aquincum.

AR. ARL. — Arelato.

A. RET. P. III. S. — Ante retrò pedestres semis.

ARIM. — Ariminum.

AR. P. — Aram posuit.

ARG. — Argentarius.

ARG. P. X. — Argenti pondo decem.

ARR. — Arrius.

A. V. B. — A viro bono.

A. V. C. — Ab urbe condita.

AVG. — Augustus, augur, augustal.

*) Θ — Acestu semnu nu e altu decatu Θ grecescu si insemnésa θάνατος (mórte).

AVG. COL. — Augustal coloniae.

AVG. COL. VLP. OESC. — Augustae Coloniae Ulpiae Oescensis.

AVGG. — Augusti, Augustali, Augurii.

AVGG. NN. — Augustorum nostrum.

AVGUSTOB. — Augustoburgum séu Augustoburga.

AVR. — Aurelius.

A. XII. — Annis duodecim.

A XX. H. EST. — Annorum viginti hic est.

(Va urmá.)

Nr. 668/pres. 1868. 1—3

Publicatiune.

Stabilimentele de scalde calde si reci din communitatea Sangeorgiu (districtulu Naseudului), si respective veniturile acestoru scalde se voru dá in arenda pre timpulu din 1-a Ianuariu 1869 si pana in finea lui Decembre 1871 pre calea licitatiunei publice.

Licitatiunea se va tiené in Sangeorgiu in cancelari'a judelui cercuale in 20 Novembre 1868 la 10 óre anteamédi. —

Pretiulu strigarei pentru unu anu este 1250 fl. v. a.

Doritorii de a licitá au se depuna insinte de inceperea licitatiunei unu vadiu de 125 fl. v. a.

Oferte scripturistice provediute cu acestu vadiu inca se voru primi, inse numai pana la inceperea licitatiunei.

Conditiunile per estensum se potu vedé séu la acestu oficiolatu districtuale, séu si la oficiulu cercuale in Sangeorgiu.

Dela presidiulu districtului.

Naseudu in 10 Octobre 1868.

In absenti'a domnului capitanu supremu:
Vicecapitanulu primariu:
Porciu m/p.

Pensionatu de fete.

Dicasterialmente de mai multi ani concesionatu, éra acum de nou intogmitu.

In acestu pensionatu se primescu din 1-a Octóbre incependu fete in vistu si cuartiru in deplin'a ingrijire pe langa impartasirea instructiuniloru latite in limb'a maghiara, germana si francesa, ortografi'a, stilistic'a, aritmetic'a, istori'a, geografi'a, istori'a naturale si fisica, claviru, cantecu si tóte lucrurile de mana femeiesci usitate.

Doritorii de a asiediá fiicele sale in acestu institutu voru binevoi a se adresá la proprietarés'a institutului in Clusiu strat'a podului Nr. 317, 1-a contignatiune. —

Clusiu in Septembre 1868.

Iosefin'a Schell
n. Desbördes.

1—3

A. Schwarze et Bartha

piati'a Nr. 16,

recomanda onoratiloru sei musterii si onoratului publicu depositulu loru bine asortatu de marfa:

materii de ceie mai moderne de paletóne, pantalóni si giletce.

Sususcrisii prin cumperator'a marfei, intreprinsa in persóna cu multa inlesnire atatu in laintru catu si afara din statu, se afla in stare a provedé pe onorabilii sei musterii sub cele mai efine conditiuni cu cea mai buna marfa si cu celu mai bunu folosu. G. 9—10

Ecsemplarie din Gazeta dela incepulu anului se afla destule. — Se póte prenumera si dela 1. Oct. — Reforirea?!!

Cursurile la burs'a in 27. Oct. 1868 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 50 cr. v.
Augsburg	—	—	113 „ 75 „
London	—	—	115 „ 50 „
Imprumutulu nationalu	—	57	„ 10 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	58	„ 20 „	
Actiile bancului	—	—	787 „ — „
„ creditului	—	—	210 „ 30 „

Obligatiile transilvane ale desarcinarii pamentului in 22. Oct. 1868:

Bani 70·50 — Marfa 71·—.

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui
JOANE GÖTT si fiin HENRICU.